

2

Obr. 2. *Soubor lidových staveb Vysočina, zakladatelské dílo Ludka Štěpána. Foto: Soubor lidových staveb Vysočina.*

technické stavby na vodní pohon. Jeho přičiněním zažilo renesanci tradiční sekernictví. Dokumentace stavby vodního kola u mlýna a pily Králova Pila posledním žijícím vyučeným sekerníkem na Českomoravské vrchovině Janem Vondráčkem mladším se stala základem vytvoření sekernické skupiny Jiřího Myšky a Pavla Tomáška ze Studnic. Technické schopnosti Ludka Štěpána a řemeslná zručnost novodobých sekerníků daly postupně vzniknout mnoha technickým památkám – kromě vodních kol a dalších mechanismů mlýna, olejny, stoupy, varny povidel a hamru v Souboru lidových staveb Vysočina uvedme alespoň vodní kola mlýnu a celý mechanismus mandlu (dle návrhu L. Štěpána) v Ratibořicích, mlýn ve Vanově nebo mlýn v lucemburském Asselbornu. Luděk Štěpán byl dlouholetým členem Komise pro historii mlynářství při Národním zemědělském muzeu.

Dokumentační a publikační činnost

Luděk Štěpán se od počátku 60. let také intenzivně věnoval fotodokumentaci lidových staveb a venkovského prostředí, zejména v oblasti Chrudimska a Hlince. V rozmezí let 1962–1982 pořídil zhruba 3 800 černobílých a barevných negativů a diapositivů. V současné době je velká část sbírky (cca 3 300 fotografických materiálů) součástí fondu Luděk Štěpán, uloženého ve Státním okresním archivu v Chrudimi. Kromě této fotodokumentace předal do chrudimského archivu také množství černobílých fotografií, které jsou součástí listinných materiálů a podkladů pro odbornou publikaci.

Luděk Štěpán začal již v 70. letech pravidelně veřejňovat získané poznatky o lidovém stavitelství Chrudimska, a to především v regionálním tisku a populárních i odborných časopisech. Jedním z prvních příspěvků bylo povídání o sekernickém řemesle, kterému tehdy nikdo nevěnoval příliš pozornosti – v časopise *Chatař a chalupář* (10/1972, s. 228 an.) vyšel článek s názvem *Pojďte s námi na návštěvu k poslednímu sekerníkovi*. Od 80. let pravidelně přispíval do časopisu *Památky a příroda* (*Zprávy památkové péče*). Jeho

příspěvky se vztahovaly k Souboru lidových staveb Vysočina a také k tématu zachrany a obnovy lidových technických staveb na vodní pohon. Například v roce 1988, v č. 9, s. 533–534, publikoval postup obnovy vodního mlýna v lucemburském Asselbornu, kterou společně se sekernickou skupinou Jiřího Myšky ze Studnic úspěšně realizoval. Řada dalších článků vyšla v *Národopisných aktualitách* (*Národopisná revue*), *Zpravodaji Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV*, *Českém lidu*, *Museu vivu*, *Dějínách věd a techniky*, *Rozpravách NTM*, *Chrudimských vlastivědných listech*, *Umění a řemeslech* i v odborných periodikách v Německu a v Polsku.

Od konce 80. let se začal věnovat monografiím. První samostatnou publikací byly *Chalupy, zemědělské a technické stavby lidu na Chrudimsku* (Pardubice, 1987), následované o rok později publikací *Lidové stavitelství Chrudimska* (Pardubice, 1988). Luděk Štěpán přispěl významnou měrou k metodice využívání pramenů archivní povahy, zejména stavebních plánů a map. Dva díly *Lidového stavitelství ve stavebních plánech a mapách východočeských archivů* s podtituly *Technické a společenské stavby* (Pardubice – Ústí nad Labem, 1990) a *Sídla, domy a zemědělské stavby* (Zámrsr, 1995) se staly vodítkem pro práci dalších kolegů v oblasti studia archivních plánů. Stejně prací 90. let se pak stala kniha *Klíč od domova – lidové stavitelství východních Čech* (Hradec Králové, 1991), na které spolupracoval s Josefem Vařekou a Josefem Scheybalem. Kniha získala cenu Josefa Hlávky za rok 1991–1992 v sekci pro vědeckou a odbornou literaturu Českého literárního fondu. K dalším pracím patří například *Lidové stavitelství východních Čech* (Hradec Králové, 2001, spoluautorka Magda Křivanová), *Dílo a život mlynářů a sekerníků v Čechách. Historie a technika vodních a věrných mlýnů, hamrů, pil, valch, olejen, stoup* (Praha, 2000, spoluautorka Magda Křivanová), *Chrudimsko – utváření venkovských sídel* (Chrudim, 2001, kolektiv autorů vedený Ludkem Štěpánem), *Chrudimsko – ztracené i zachráněné poklady* (Chrudim, 2003, spoluautoři Ivo Šulc, Renáta Růžičková), *Železné hory – utváření sídel a lidové stavitelství v proměnách času* (Heřmanův Městec, Nasavrky, 2005, spoluautor Pavel Rous), *Dílo mlynářů a sekerníků v Čechách II* (Praha, 2008, spoluautoři Radim Urbánek, Hana Klimešová), *Lidové stavitelství Skutečska* (v knize E. Voráček a kolektiv: *Dějiny Skutče*. Skuteč, 2011), *Chrudimsko. Mlýny a zařízení na vodní pohon* (Chrudim, 2013, spoluautor Ivo Šulc) nebo *Nasavrcké panství a slatiňanští Auerspergové. Utváření sídelní krajiny* (Slatiňany, 2014, spoluautorka Jana Stehlíková).

Poslední prací, kterou s kolegy začal připravovat, byla publikace *Chrudimsko – kovárny, kováři a podkováři*. Zdravotní stav mu však již neumožnil v psaní pokračovat. Dne 12. května 2017 Luděk Štěpán ve věku nedožitých 85 let zemřel.

Luděk Štěpán patřil k lidem, kteří disponují neuvěřitelnou vůlí převést sny do reality a schopností přesvědčit své okolí pro věc. Hned zpočátku uměl vyhledat zručné řemeslníky, kteří byli schopni provádět specializované práce při rekonstrukcích objektů. Svým odhodláním dokázal přesvědčit příslušné orgány a instituce, na svoji stranu postupně získával i zaryté opo- nenty. Byl jedním z mála, kteří uměli dokonale propojit teoretické poznatky s ryze praktickými činnostmi. Celoživotní prací získal respekt odborné i laické veřejnosti a právem patří k nejvýraznějším osobnostem druhé poloviny 20. století v oboru lidového stavitelství.

Magda KŘIVANOVÁ

Česká poválečná architektura „pod ochranou a bez“

Aktuální diskuse na téma ochrany poválečné architektury odhalují řadu slabin naší památkové péče. Kromě ostrého a nerovného střetu ekonomických a společenských zájmů, nedostatku pozitivních referenčních příkladů, přetrvávajících předsudků a dosud nevyjasněných hodnotových rámců, personálních a finančních limitů odborné veřejnosti a institucí atd. se rovněž ukazuje, že hlavním kamenem úrazu stále zůstává nedostatečná vzájemná informovanost a komunikace. Na- prosto zásadně chybí také seznam poválečných kulturních památek – dosud prohlášených, ale také zatím pouze navržených k prohlášení.

Pracovní skupina pro poválečnou architekturu při ČNK ICOMOS, ustavená na začátku roku 2016, proto tento základní seznam připravila. Vychází zejména z námětů kolegů a z kusých mediálních nebo kuloárových informací. Data byla porovnána a verifikována prostřednictvím Památkového katalogu Národního památkového ústavu (www.pamatkovykatalog.cz, <http://monumnet.npu.cz>) a rozšířena o dostupné identifikační údaje (např. z odborné dobové i interpretující literatury, databáze www.industrialnitopografie.cz nebo nové databáze <https://registr.cvvut.cz/pa/index.php>, kterou pracovní skupina založila s podporou FA ČVUT v Praze). Seznam je doplněn rovněž o zamítuté návrhy a vybrané (výjimečné) stavby již zbořené nebo zcela zničené.

Soupis je na podnět prof. Rostislava Šváchy členěn typologicky a teprve v druhém plánu chronologicky, což poskytuje nejvýmluvnější přehled o značně nerovnoměrném zastoupení kulturních památek z druhé poloviny 20. století. V závorkách jsou uváděna identifikační čísla dle ÚSKP. Výpis zcela jistě není úplný, za což se čtenářům předem omlouváme a případná upozornění na chybějící stavby vřele vítáme. Výsledek vnímáme především jako syrový prvotní podklad k doplnění a užitečný pro další diskusi.

Soupis vychází z námětů kolegů, kteří se tématu dlouhodobě věnují a jejichž aktivity si zaslouží široké uznání. Jsou jimi: Klára Brůhová, Hubert Guzik, Martin Horáček, Alexandra Jamnická, Matyáš Kracík, Lenka Popelová, Veronika Vicherková a Jan Zikmund. Vznikl díky podpoře SGS FA ČVUT 15/220/OHK1/3T/15 *Formování moderní architektury veřejným zájmem a proměnami životního stylu* (hl. řešitel M. Pavel).

Petr VORLÍK

KULTURNÍ PAMÁTKY, NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY

V soupisu převažují zejména stavby z 50. let nebo raného bruselského období. Díla vrcholných 60. a 70. let (natož 80. let), tj. mezinárodního stylu, brutalismu, strukturalismu, technicistní linie nebo humanizované pozdní moderny a postmoderny, jsou zastoupena pouze hotelem a vysílačem Ještěd, Federálním shromážděním, obchodním domem Máj a ČKD.

Poslední prohlášenou stavbou na území Prahy je Máj (2007), na celém území ČR za posledních 5 let pouze kolektivní dům v Českých Budějovicích (2012), socialisticko-realistická mateřská škola v Ostrově (2014), železniční stanice Klatovy (2014), železniční stanice Cheb (2016) a plaveckého stadionu v Českých Budějovicích (2017). Alarmující je zejména absence některých tradičně kultivovaných, tj. pro dobový étos klíčových typologických druhů (rodinné domy, sakrální stavby a obřadní síně, zdravotnické stavby, veřejné budovy), ale i jejich pouhé procentuální rozvrstvení, jež neodpovídá vysokým dobovým ambicím vkládaným do daného typologického druhu, tudíž zpravidla i architektonické kvalité (srov. věhlasné výkladní skříň socializmu – obchodní domy, podniky zahraničního obchodu, mezinárodní hotely).

Výmluvné je také srovnání v rámci absolutního počtu našich kulturních památek. Na území ČR máme přibližně 40 tis. kulturních památek a z nich jen 75 níže uvedených pochází z let 1945–1989 (včetně plastik, památníků a převahy staveb ze 40. a 50. let a včetně 21 domů v rámci stalinické Ostravy-Poruby). Stejně tristní je také srovnání s počtem více než 3 tis. chráněných kostelů a kaplí (i kdybychom mezi sakrální stavby v poválečné sekularizované společnosti zařadili výtečné smuteční síně a krematoria, zůstává mezi památkami tato typologická skupina zcela bez zastoupení).

Dlužno dodat, že mnoho staveb by teoreticky mělo být chráněno v rámci Památkových zón nebo zájmů UNESCO; realita však ukazuje, že tento nástroj není dostatečný. Podobně je tomu i s limity nastavenými v rámci územních správ a s nedostatečnou podporou ze strany obcí, městských částí, krajů, ministerstev atd.

Národní kulturní památky jsou označeny „*“.

ŠKOLY A VÝZKUM

Mateřská škola, bývalé jesle Škodových závodů, Plzeň, Schwarzova; František Albert Libra;

1948–1951

– prohlášeno 2004 (101034)

Mateřská škola, Ostrov; upraveno dle typového projektu; 1951

– prohlášeno 2014 (105324)

Mateřská škola, Ostrov; 50. léta

– prohlášeno 1999 (49834/4-5156)

Střední škola zemědělská, Bystřice nad Pernštejnem; Vladimír Beneš; 1957

– prohlášeno před 1988 (36301/7-7160)

Wichterlovo gymnázium, Ostrava-Poruba, Čs. exilu; Stanislav Hubička; 1958–1959

– prohlášeno 2003 (102911)

Ústav makromolekulární chemie, Praha-Petřiny, Heyrovského náměstí; Karel Prager; 1958–1965

– prohlášeno 2000 (50374/1-2270); citlivá rekonstrukce s výměnou pláště 2000–2002

KULTURA

Budova rozhlasu, Plzeň, náměstí Míru; Karel Tausenau, František Hurta, Václav Pavelka; 1947–1954

– prohlášeno 2002 (52011/4-5296)

Kulturní dům města Ostravy, Ostrava, 28. října; Jaroslav Fragner; 1952–1961

– prohlášeno 2004 (101234)

Kulturní dům (Okresní dům osvěty), Ostrov, Mírové náměstí; Jaroslav Krauz, Josef Sedláček; 1954–1955

– prohlášeno 1998 (12647/4-5128)

Kino Radost, Havířov, Alšova; Václav Drozda, Otakar Jaklovec, 1. pol. 50. let

– prohlášeno 2003 (100335)

Kulturní dům Příbram, Legionářů; Václav Hilský; 1955–1959

– prohlášeno 2006 (1698805244)

Restaurace EXPO, Praha-Holešovice, Letenské sady; František Cubr, Josef Hrubý, Zdeněk Pokorný; 1956–1958

– transfer z Bruselu na Letnou 1960; prohlášeno 1968?; zásadně poničeno při kontroverzní přestavbě 1997–2001

Kulturní dům Poklad, Ostrava-Poruba, Matěje Kopecského; Jiří Petrusiak, Čeněk Vorel, interiéry František Michališ; 1958–1962

– prohlášeno 2003 (103669); drastická generální oprava zahájena 2013, včetně změny hmotového členění, materiálového řešení a interiéru; v roce 2014 přestavba přerušena a dosud neobnovena

Janáčkovo divadlo, Brno, sady Osvobození; Jan Víšek, Vilém Zavřel, Libuše Žáčková-Pokorná, interiéry Ivan Ruller, Boleslav Písařík; 1960–1965

– prohlášeno/zapsáno před 1988 (48176/7-7491); generální oprava má být zahájena 2017

SPORT

Masarykův / Strahovský stadion, Praha, Vaníčková;

Alois Dryák, Ferdinand Balcárek, Karel Kopp,

1930–1932; 1955–1960; východní tribuna Zdeněk

1

Obr. 1. Brno, Hotel Continental, Zdeněk Řihák, Alois Semela, Vladimír Kovařík, 1958–1964. Roku 2010 byla stavba prohlášena za kulturní památku, o rok později však proběhla razantní rekonstrukce, která hotel připravila o podstatnou část autenticity. Foto: Petr Vorlík, 2014.

Kuna, Zdeněk Stupka, Olivier Honke-Houfek; 1965–1972

– prohlášeno 2003 (100097)

Plavecký stadion se sochou odpočívajícího plavce,

České Budějovice, Sokolský ostrov; Bohumil

Böhm, Jaroslav Škarda, Josef Vítů; 1958–1971

– podáno 2016, prohlášeno 2017

ZDRAVOTNICTVÍ

žádná

SAKRÁLNÍ STAVBY, SMUTEČNÍ SÍŇ

žádná

ADMINISTRATIVNÍ BUDOVY A VEŘEJNÁ SPRÁVA

Administrativní budova Hutního projektu s kinem Scala, Brno, Moravské náměstí; Lubor Lacina; 1952

– prohlášeno/zapsáno před 1988 (48096/7-7410), součást většího chráněného celku

Krajský národní výbor (dnes Magistrát), Ústí nad Labem, Lidické náměstí; Jan Gabriel, Jiří Fojt, Jiří Nenadál; 1956–1961

– prohlášeno/zapsáno před 1988 (43175/5-268)

Federální shromáždění, Praha-Vinohrady, Wilsonova;

Karel Prager, Jiří Albrecht, Jiří Kadeřábek;

1966–1974

– prohlášeno 2000 (50330/1-2264)
Administrativní budova ČKD, Praha, Na Můstku; Ale-
na Šrámková, Jan Šrámek, interiér Ladislav Lábus;
1976–1983
– prohlášeno 1992 (41533/1-2166); rekonstruk-
ce 2004

OBCHOD A SLUŽBY

Obchodní dům č.p. 199, Brno; 60. léta
– prohlášeno před 1988 (48291/7-7606)
Pošta, Ostrava-Poruba, Porubská; Karel Michališ;
1963
– prohlášeno 2003 (101977)
Obchodní dům Máj, Praha, Národní; Miroslav Masák,
Martin Rajniš, John Eisler; 1971–1975
– prohlášeno 2007 (102116); rekonstrukce 2009

HOTELY

Hotel International, Praha, Koulova; František Jeřábek
a kol. VPÚ; 1952–1956
– prohlášeno 2000 (50203/1-2265)
Hotel Jalta, Praha, Václavské náměstí; Antonín Tenzer;
1954–1958
– prohlášeno 1991 (41524/1-2159)
* *Horský hotel a televizní vysílač Ještěd; Liberec,*
Horní Hanychov; Karel Hubáček, interiéry Otakar
Binar; 1963–1973
– podáno 1998; kulturní památka 1998, již 8 dní
po podání návrhu (11864/5-5828); národní kultur-
ní památka 2006 (297)
Hotel Continental, Brno, Kounicova; Zdeněk Řihák,
Alois Semela, Vladimír Kovařík; 1958–1964
– prohlášeno 2010 (103864); razantní rekonstruk-
ce se ztrátou autenticity 2011
Hotelový dům, Praha-Karlín, Molákova; Josef Polák,
Václav Šalda; 1960–1965
– prohlášeno 2002 (51939/1-2315)

BYTOVÉ DOMY

Kolektivní dům, Litvínov, Koldům; Václav Hilský,
Evžen Linhart; 1946–1958
– prohlášeno/zapsáno před 1988 (43383/5-360)
Věžové domy, Kladno-Rozdělov, Vítězná; Josef Havlí-
ček, Karel Filsak, Karel Bubeníček; 1946–1947,
1954–1959
– prohlášeno/zapsáno před 1988 (40302/2-4049)
Morýsovy domy, Zlín, třída Tomáše Bati; Miroslav
Drofa; 1947–1949
– prohlášeno 1990 (50783/7-8940)
Kolektivní dům, Zlín, Štefánikova; Jiří Voženílek;
1948–1950
– zapsáno 1964 (15974/7-1895)
Činžovní dům, soubor domů tzv. Oblouk, Ostrava-
Poruba, U Oblouku; Evžen Šteflíček; 1951–1956
– prohlášeno 2008 (102896)
Činžovní domy čp. 549, 551, 555, 556, 557, 567,
583, 592, 593, 677, 678, 683, 687, 695, 698,

699, 705, Ostrava-Poruba
– prohlášeno 2006–2009 (101811, 101814,
103501, 101721, 120897, 120873, 120874,
103260, 103261, 101726, 101727, 120043,
102875, 103244, 103243, 103259, 103262)
Bytový dům čp. 29, Mikulov, Náměstí; 1956
– prohlášeno před 1988 (30863/7-1426)
Kolektivní dům / Koldům, České Budějovice, Pražská
třída; Bohumil Böhm, Jaroslav Škarda, Bohumil
Jarolím; 1958–1964
– podáno 2011; prohlášeno 2012 (104988)

RODINNÉ DOMY

žádná
PRŮMYSLOVÉ, INŽENÝRSKÉ A DOPRAVNÍ STAVBY
Hala č. 19 automobilky Praga, Praha-Vysočany,
Kolbenova; systém Zeiss Dywidag; 1948
– prohlášeno před 2005 (101486)
Vodojem, Znojmo, Husovy sady; Vilém Lorenc;
1949–1950
– prohlášeno 1989 (48977/7-8378)
* *Železniční stanice Pardubice hlavní nádraží, náměs-*
tí Jana Pernera; Josef Danda, Karel Řepa, Karel
Kalvoda; 1949–1959
– zapsáno 1987 (47810/6-4875); národní kulturní
památka 2016
Ocelová těžní věž typu Walsum vztažné jámy Dolu
Barbora, Karviná-Doly; Vítkovické železářny; 1950
– prohlášeno 1997 (49082/8-4012)
Těžní věž se strojvnou větrné jámy zbořeného Dolu
Nosek, Lány-Pustinka; Otakar Štěpánek; 1951
– prohlášeno 2001 (51229/2-4443); konverze na
bydlení
Úpravna vody, Vítkov-Podhradí; Kainar; 1954–1962
– zapsáno 1974 (34742/8-2214)
Žďákovský most přes Orlickou přehradu, Žďákov,
Josef Zeman, Antonín Schindler; 1955–1967
– prohlášeno 1988 (30619/3-5929)
Železniční stanice Cheb, náměstí Dr. Milady Horáko-
vé; Josef Danda; 1956–1962
– prohlášeno 2016 (105955)
Stojan benzínové čerpací stanice Hefa, Boží Dar,
1958–1959?
– prohlášeno 2010 (104080)
Železniční stanice Klatovy, Nádražní; Josef Danda;
1959
– prohlášeno 2014 (105520)
Kladivová těžní věž dolu Generál (Maršál) Jeremenko,
Ostrava-Vítkovice; 1966–1967
– prohlášeno/zapsáno před 1988 (15576/8-3064);
u části souboru ochrana zrušena

REKONSTRUKCE A PŘÍSTAVBY

* *Karolinum, Praha*; Jaroslav Fragner; 1945–1968
– kulturní památka, zapsáno 1962 (251/1962);
národní kulturní památka 2002 (109)

* *Betlémská kaple, Praha, Betlémské náměstí*;
Jaroslav Fragner; 1947–1967
– kulturní památka, zapsáno ? (11734/1-129);
národní kulturní památka 1962 (106)
Filtrační stanice (druhá etapa), Praha-Podolí, Podol-
ská; Antonín Engel; 1923–1928, 1954–1965
– prohlášeno/zapsáno před 1988 (40255/1-1334)
Společenský dům, Bruntál, Ruská; Miloš Suchánek,
Karel Typovský; 1870–1880, 1950–1953, přístav-
ba 1965–1967
– zapsáno 1963 (31128/8-6)

PAMÁTNÍKY, SOCHY

Památník sovětských válečných zajatců, Sokolov,
1946?
– prohlášeno/zapsáno před 1988 (38256/4-551)
* *Pietní území Ležáky*; Ladislav Žák; 1947
– kulturní památka, zapsáno 1978?, nebo prohlá-
šeno 1996? (11307/6-898); národní kulturní pa-
mátka 1999
Třídírna uranové rudy, Věž smrti pracovního tábora
Vykmanov II; Ostrov – Dolní Žďár; 1951–1956
– kulturní památka, prohlášeno 1997 (11820/4-
-5096); národní kulturní památka 2008 (317)
Socha Husitská žena, Praha-Liboc; Jan Jiříkovský;
1959
– zapsáno jako součást národní kulturní památky
Obora Hvězda 1964 (11722/1-1500)
Socha Stojící hoch, Praha-Bubeneč; Karel Dvořák;
1960
– zapsáno jako součást kulturní památky Králov-
ská obora – Stromovka 1964 (40595/1-1560)
Plastika Mír, Praha-Bubeneč; Karel Hladík, Richard
Ferdinand Podzemný; 1960
– zapsáno v rámci náměstí Svobody 1964
(40434/1-1449)

Pomník ženského koncentračního tábora, Svataava;
1960–1964
– prohlášeno/zapsáno před 1988 (19789/4-707)
Soubor čtyř větracích komínů Letenského tunelu
s mozaikou, Praha-Holešovice, Kostelní; Zdeněk
Sýkora; 1969
– prohlášeno 2003 (100579)
Socha Vzlet, Praha-Ruzyně; Jiří Novák, Valerián
Karoušek; 1970–1972
– prohlášeno 2013 (105131); není na místě,
restauruje se

Památník odboje Ploština, Drnovice; 1975
– prohlášeno/zapsáno před 1988 (11791/7-
-7041); národní kulturní památka (153)

PLOŠNÁ PAMÁTKOVÁ OCHRANA

Obeciny, Zlín
– součást památkové zóny
Podvesná IV, Zlín
– součást památkové zóny
Sídlště Labská kotlina, Hradec Králové

– součást památkové zóny

Havířov, 50. léta

– ochranné pásmo

Ostrava-Poruba; 50. léta a počátek 60. let

– městská památková zóna, prohlášeno 2003;
nedávno celoplošně poškozeno zateplováním
a výměnou oken, uchován především urbanismus

KULTURNÍ PAMÁTKY NAVRŽENÉ NEBO ZAMÍTNUTÉ

V případě návrhů na kulturní památky je alarmující zejména délka legislativního procesu (srov. Planetárium, podáno 1996; OD Kotva, 2008) a skutečnost, že námítky proti prohlášení podávají nejen majitelé a komerční subjekty, ale i státní instituce nebo veřejná správa, navzdory doporučením odborných komisí a orgánů a bohužel zpravidla také bez ohledu na postoje laické veřejnosti, občanských sdružení nebo místní komunity (Nádraží Ostrava-Vítkovice, Poliklinika Marjánka, Kulturní dům AZNP, Mazutka na Praze 8 ad.).

PODÁN NÁVRH NA PAMÁTKOVOU OCHRANU

Krematorium Motol, Praha, Plzeňská; Josef Karel Říha; 1951–1954

– podáno 2006

Hokejová hala HC Sparta, Praha, Výstaviště; Jiří Bendík, Václav Horák, Václav Krásný; 1952–1962
úpravou Strojnického paláce z roku 1907
– podáno 2017

Planetárium, Praha, Královská obora; Jaroslav Fragner; 1952, 1954–1960
– podáno 1996

Sokol Stalinova pomníku, Praha, Letenské sady; Bohumil Kavka; 1953
– podáno 2009

Studentské koleje, Praha-Podolí, Na Lysině; Krása a kolektiv autorů ČVUT; 1953
– podáno 2011

Plavecký stadion Podolí, Praha, Podolské nábřeží; Richard Ferdinand Podzemný, Gustav Kuchař; 1958–1965
– podáno 2015; komise ministerstva kultury doporučila prohlášení 2016

Parkhotel, Praha, Dukelských hrdinů; Zdeněk Edel, Jiří Lavička, spolupráce Alena Šrámková; 1959–1967
– podáno 2017

Poliklinika Pod Marjánkou, Praha-Břevnov, Pod Marjánkou; Richard Ferdinand Podzemný; 1960–1962
– prohlášeno 2017 (MK 19650/2016 OPP);
podán rozklad m. č. Praha 6

Sídlíště Lesná, Brno; František Zounek, Viktor Rudiš, Miroslav Dufek, Ladislav Volák a kol.; 1960–1970
– podáno 2014; neprohlášeno ?; jednání o památkové zóně

Strojimport, Praha-Vinohrady, Vinohradská; Zdeněk Kuna, Zdeněk Stupka, Olivier Honke-Houfek; 1962–1971
– podáno nezávisle dvěma subjekty 2014 a 2015

2

Fontána a socha Dálky, sídlíště Novodvorská, Praha-Lhotka; Jiří Novák; 1963

– podáno 2009

Nádraží Ostrava-Vítkovice, U Nádraží; Josef Danda; 1963–1967

– podáno ?; část prohlášena 2010; následně rozhodnutí zrušeno; podán podnět k přezkumu rozhodnutí 2012; prohlášeno památkou 2012; majitel podal rozklad 2012; potvrzeno rozhodnutí o prohlášení 2015; majitel podal rozklad 2015; ministr kultury rozhodnutí zrušil 2015; řízení nadále pokračuje

Sídlíště Ďáblice, Praha; Vlastimil Durdík, Jiří Novotný, Viktor Tuček, Vilém Hess, Jiří Kulišťák, Vladimír Leníček, Antonín Pešta, Antonín Tenzer, Zdeněk Wasserbauer ad.; 1963–1975

– podáno 2017; MK odmítlo zahájit řízení, probíhá příprava nového návrhu; většina domů zateplena, dochován parter; nedávno navrženo zahušťování struktury sídlíště a výstavba výškových budov

Výtopna na sídlíšti Invalidovna, tzv. Mazutka, Praha-Karlín, U Sluncové; Jan Zelený, František Baumelt; 1964–1966

– podáno 2017; plánována demolice; pražský magistrát připravuje prohlášení pro ministerstvo kultury, v němž vyjadřuje souhlasné stanovisko s odstraněním objektu

Studentské koleje Větrník, Praha, Na Větrníku; Vladimír Hladík; 1964–1967

– podáno 2011

Obchodní dům Kotva, Praha, náměstí Republiky; Věra Machoninová, Vladimír Machonin; 1964–1974
– podáno 2008; zahájeno řízení 2016

Obchodní dům Prior, Plzeň, Americká třída; Zbyněk Tichý, Václav Zoubek, Jaroslav Peklo; 1965–1968
– podáno 2013

Zimní stadion, Plzeň, Štefánikovo náměstí; Vladimír Urbanec, Pavel Janeček, Ladislav Švábek; 1966–1970
– podáno 2014

Soubor Transgas, Praha-Vinohrady, Vinohradská; Ivo Loos, Jindřich Malátek, Václav Aulický, Jiří Eisenreich; 1966–1978
– podáno 2015; komise ministerstva kultury doporučila prohlášení 2016; neprohlášeno 2017;

3

Obr. 2. *Hradec Králové, Hotel Černigov, Jan Zídka, 1966–1975. Roku 2014 byl podán návrh na prohlášení hotelu za kulturní památku, které bylo zamítnuto návrhovou komisí NPÚ. Snaha o prohlášení dále trvá, broží však demolice stavby. Foto: Petr Vorlík, 2016.*

Obr. 3. *Plzeň, Zimní stadion, Vladimír Urbanec, Pavel Janeček, Ladislav Švábek, 1966–1970. Návrh na prohlášení za kulturní památku podán v roce 2014. Foto: Petr Vorlík, 2016.*

podán rozklad 2017

Hotel Intercontinental, Praha, Pařížská; Karel Filsak, Jaroslav Švec, Karel Bubeníček, Jan Šrámek, Václav Hacmanc, Irma Steinocheroová, František Cubr, Zdeněk Pokorný, Jan Bočan; 1967–1974
– podáno 2015

Centrotex, Praha, náměstí Hrdinů; Václav Hilský, Otakar Jurenka; 1972–1978
– podáno 2016

Kulturní dům Semily, Vejvarovo nábřeží; Pavel Švancer; 1972–1979

– podáno ?, zamítnuto ?; opět podáno ?

Kulturní dům AZNP, Mladá Boleslav, Dukelská; František Řezáč; 1966–1972

– podáno 2016; majitel, tj. město, se prohlášení dlouhodobě a veřejně brání

Divadlo Jiřího Myrona, Ostrava, Čs. legií; Ivo Klimeš, Hynek Váňa; 1976–1986 přístavba

– podáno 2016; dnes chráněna pouze starší část

Fontána Sjedenocná Evropa, Praha-Vinohrady, náměstí Jiřího z Poděbrad; Petr Šedivý; 1981
– podáno 2014; zahájeno řízení 2014

Sportovní hala a objekt občerstvení, Třeboň, Lázeňská; Alois Hloušek, Ladislav Konopka, Petr Šíma; 1984

– podáno 2007; plánováno zateplení

PAMÁTKOVÁ OCHRANA ZRUŠENA

Společenský dům Aplaus (dříve Kulturní dům Dolu Prezident Klement Gottwald), Horní Suchá; Jiří Kroha; 1957–1959
– prohlášeno 2003 (100092); ochrana zrušena na žádost majitele 2011

Hotel International, Brno, Husova; Vilém Kuba, Arnošt Krejza, Miloš Kramoliš, Zdena Kopecká, Miroslav Brabec, Jiří Kadeřávek, Zbyšek Kašpar; 1957–1962
– prohlášeno 1988 (48005/7-7318); ochrana zrušena na žádost majitele 2013

Těžní věž Dolu Petr Bezruč, Slezská Ostrava; 1961–1964
– zapsáno 1982; ochrana zrušena kvůli špatnému technickému stavu 2002; následně demolice; náhradou prohlášena věž stejného typu na dole Generál Jeremenko

Palác kultury, Praha, 5. května; Jaroslav Mayer, Vladimír Ustohal, Antonín Vaněk, Josef Karlík, Jaroslav Trávníček; 1973–1981
– zapsáno 1982 (53823/1-2052); ochrana zrušena 1991

PAMÁTKOVÁ OCHRANA ZAMÍTNUTA

Nádraží Praha-Smíchov, Nádražní; Jan Zázvorka, Jan Žák; 1953–1956
– podáno 2000; zamítnuto 2005

Škola Josefa Václava Myslbeka, Ostrov, Myslbekova; upraveno dle typového projektu; 1955–1956
– podáno ?; zamítnuto ?

Administrativní budova OKD, Ostrava; Karel Špaček; 1956
– podáno ?; zamítnuto ?

Dům U Hradeb, Praha, Mostecká; Miroslav Hudec, Jaroslav Stehlík, Karel Kunc, František Trmač; 1956–1958
– 2x podáno 2003; zamítnuto 2005; proběhla přestavba

Obytný a obchodní dům Centrum, Ostrava-Poruba, Alšovo náměstí; přelom 50. a 60. let
– řízení ukončeno neprohlášením; součást památkové zóny

Obytný dům Experiment s parkem a sousoším Labutě, České Budějovice, Lidická třída; Jan Benda, Dalibor Bílek; 1961
– podáno 2011; řízení nezahájeno 2011

Železniční stanice Havířov, Železničářů; Josef Hrejsemnou; 1964–1969
– podáno 2011; zamítnuto 2015

Armabeton, tzv. Černá perla, Ostrava-Poruba, Slavíkova; Armabeton; 1960–1969
– podáno ?; zamítnuto ?

Hotel Černigov, Hradec Králové, Riegrovo náměstí; Jan Zídka; 1966–1975
– podáno 2014; komise NPÚ zamítla; zamítnuto ?; podán rozklad ?; nadále plánována demolice

Památník a muzeum revolučního dělnického hnutí s parkem, České Budějovice, Lidická třída; Jan Malát, Jiří Vít, Jan Řezníček, Miloš Sádek, Jana Malátová; 1971–1975
– podáno 2012; řízení nezahájeno 2013

Telekomunikační budova, České Budějovice,

Kostelní; Karel Koutský, Jan Kozel; 1975
– podáno 2011; zamítnuto 2013; plánovaná demolice prozatím neproběhla

Obchodní dům Uran (Banco), Česká Lípa, Jindřicha z Lipé; Emil Přikryl; 1975, 1980–1983
– podáno 2010; zamítnuto 2012

PAMÁTKOVÁ OCHRANA ZAMÍTNUTA – PROBĚHLA

DEMOLICE NEBO ZCELA DESTRUKTIVNÍ PŘESTAVBA Velkosklady Třebešín, Praha, K Červenému dvoru; František Procházka, František Jakubův, Zdeněk Šrámek; 1960–1965
– podáno 2004 a 2011; nezahájeno řízení 2012; demolice 2016

Hotelový, festivalový a bazénový soubor Thermal, Karlovy Vary, Ivana Petroviče Pavlova; Věra Machoninová, Vladimír Machonin; 1963–1977
– podáno 2011; územní odborné pracoviště NPÚ v Lokti zamítlo; znovu podáno 2016? (s podporou města Karlovy Vary a ÚOP NPÚ v Lokti); komise ministerstva kultury doporučila prohlášení 2016; neprohlášeno 2017; parter a interiéry již zničeny razantními úpravami 2008–2013; v blízké budoucnosti plánováno zateplení

Obchodní dům Ještěd, Liberec, Soukenné náměstí; Karel Hubáček, Miroslav Masák ad.; 1968–1979
– podáno 2005; zamítnuto 2005, navzdory masivním protestům odborné i laické veřejnosti; řízení znovu otevřeno 2007; kauzou se zabíral ombudsman, který kritizoval ministerstvo kultury 2008; demolice 2009

Hotel Praha, Praha-Dejvice, Sušická; Jaroslav Paroubek, Arnošt Navrátil, Radek Černý, Jan Sedláček, Věkoslav Pardyl ad.; 1971–1981
– podáno 2013; řízení nezahájeno 2013, navzdory protestům nemalé části odborné i laické veřejnosti; demolice 2014

Omnipol, Praha, Nekázanka; Zdeněk Kuna, Zdeněk Stupka, Milan Valenta, Jaroslav Zdražil, Ladislav Vrátník; 1974–1979
– podáno 2015; zahájeno 2016; neprohlášeno 2016, navzdory protestům odborné veřejnosti; totální přestavba 2016

Telefonní ústředna, Praha-Dejvice, Generála Píky; Jindřich Malátek, Jiří Eisenreich, Václav Aulický, Jaromíra Eismannová; 1975–1982
– podáno 2015; komise ministerstva kultury nedoporučila prohlášení 2016; zamítnuto 2016?; demolice 2017

Dům kultury ROH, tzv. kulturní dům Inwest, Plzeň, Denisovo nábřeží; Miloslav Hrubec, František Lojda, Václav Hucl, Pavel Němeček, Jaroslav Holler; 1980–1986
– podáno 2011; komise plzeňské pobočky NPÚ nedoporučila prohlášení 2011; demolice 2011–2012, navzdory odporu části veřejnosti a aktivitám občanského sdružení Kultura(k)

DALŠÍ DEMOLICE A DESTRUKCE

Z výčtu lze vysledovat masivní nárůst počtu demolice v letech 2007–2008 a po roce 2014. Od roku 1989 opakovaně diskutovány kontroverzní stavby, u nichž je částí veřejnosti vyvíjen tlak na demolici, nežádka i přes absenci financí a především bez plánu na využití uvolněné parcely (Prior Jihlava, VVS Mělník, obytný dům Na Jindřišce, Lázeňská kolonáda). Příčinou špatného stavu a následně přestavby či demolice je zpravidla nedostatečná a nekonceptní dlouhodobá údržba. U staveb „pouze opravovaných“ je zřejmé, že převažuje plošná obměna interiérů a obvodových plášťů; mnohdy v důsledku nekonceptních, improvizovaných výměn vnitřního vybavení, častěji však formou generálních přestaveb se záměrem „setřít ducha socialismu a zvýšit energetickou efektivitu“, nebo prostě jen s cílem snížit náklady na přestavbu, bez ohledu na kvalitu původního záměru či dlouhodobou (nejen hmotnou, ale i morální) udržitelnost a trvanlivost.

VYBRANÉ DEMOLICE VÝZNAČNÝCH STAVEB

Důl Nosek, Tuchlovice; Otakar Štěpánek, Arnošt Přikryl; 1946–1947
– demolice 2005

Loděnice ČKD, Praha-Libeň, Voctářova; Jaroslav Fragner; 1947
– demolice 2010

Skladiště v Jevíčku, M. Mikuláše; Jan Tymich; 1947–1948
– demolice 2007

Montované válcovny č. IV a V při huti Koněv, Kladno; 1949 a 1959
– demolice 2007

Areál výroby stavebních prefabrikátů Prefa Přeštice; 1949–1952
– demolice 2007

Mězírna Nový Žižkov, Praha; 1953
– demolice 2007

Suchý plynojem systému Man při huti Koněv, Kladno; 1954
– demolice 2005

Fruta (Znojmo), Znojmo; 1956–1958
– demolice 2006

Vrchová koželužna Svít, Otrokovice; Centroprojekt Gottwaldov; 1957–1965
– demolice 2008

Kozlíková těžní věž jámy Doubrava II dolu Čs. Armáda, Doubrava; 1958
– demolice 2007

Teplárna, Týnec nad Sázavou; 1958–1962
– demolice 2009

Osram/Tesla, Praha-Holešovice, Dělnická; Miroslav Skála; 1959–1960
– demolice 2007

Dům československých dětí, Pražský hrad, Praha; Josef Hlavatý, Radoš Čapka, Jaroslav Zbořil, Miroslav Mašek; 1960–1963

4

5

– demolice 2014

Elektrárna Tušimice I; Energoprojekt Praha, Karel Šlapák, Vladimír Vízek, Zdeněk Vávra, Arnošt Hauer, Vladimír Zdeněk, Jaroslav Kubát; 1961–1964

– demolice 2005

Zimní stadion, Brno-Lužánky, Sportovní; Bohumil Fiala, Václav Roštlapil, Ferdinand Lederer; 1949, 1961–1964

– demolice 2008

OP Prostějov, Prostějov, Za Drahou; Zdeněk Plesník, Josef Taták, František Halas, Josef Března; 1965

– demolice 2014

Autobusové nádraží, tzv. Rotunda, Havířov, Těšínská; 1965?

– demolice 2014; nahrazeno neumělou „kopií“

Bezvřetenová přádelna, Ústí nad Orlicí, Moravská; Zdeněk Plesník; 1966

– demolice 2016

Cukrovar, Hrochův Týnec; Bistyp Varšava a Chemadex Varšava; 1967–1969

– demolice 2008

Víceúčelová sportovní hala, Frýdek-Místek, Na Příkopě; Oskar Chmiel; 1971–1985

– demolice 2013

Hotel Družba, Brno-Bystrc, Hrázní; 1977

– demolice 2016

Skipová věž větrné jámy dolu Dukla, Havířov – Dolní Suchá; 1985

– demolice 2008

Rudé Právo, Praha, Na Florenci; Miroslav Koukolík?; 1977?–1989

– demolice 2012

VYBRANÉ PLÁNOVANÉ DEMOLICE VÝZNAČNÝCH STAVEB

Lázeňská kolonáda s vřídlem, Karlovy Vary, Vřídelní/Tržiště; Jaroslav Otruba; 1961–1975

– opakovaně plánována plošná demolice

Bazén, Opava, Zámecký okruh; Hutní projekt Praha; 1965–1968

– v roce 2017 začne výstavba nového krytého bazénu; město avizovalo, že po dokončení bude starý bazén patrně zbořen

Experimentální obytný dům Na Jindřišce, Ostrava; Jan Slezák, Milan Vrána; 1967–1968/1970?

– nejvyšší patra budovy nejsou kvůli statickým problémům dlouhodobě využívána; mnoho let se diskutuje o částečné nebo úplné demolici

Merkuria, Praha-Holešovice, V Zákoutí; Vratislav Růžička, Eva Růžičková, Vlastibor Klimeš, Milan Vašek; 1967–1971

– generální přestavba 2001–2003; změna majitele, jenž už v době nákupu avizoval demolici 2016 (HB Reavis, tj. tentýž jako u Transgasu)

Obřadní síň Židenice, Brno; Ivan Ruller, Pavel Šrubař; 1977–1983

– dlouhodobě v havarijním stavu, diskutuje se o opravě a především o demolici

Obchodní dům Prior, Jihlava, Masarykovo náměstí; Zdeněk Sklepek; 1978–1983

– opakovaně plánována plošná demolice kontroverzní budovy

Budova VVS (Výchovně vzdělávací středisko energetiků), tzv. Hold, Amerika nebo Teherán, Mělník, náměstí Karla IV.

– plánována plošná demolice kontroverzní budovy a úprava náměstí; proběhla soutěž; chystá se referendum o demolici

VÝBĚR STAVEB ZCELA ZNIČENÝCH DEVASTUJÍCÍ PŘESTAVBOU, ZÁNÍKEM INTERIÉRŮ, PLÁŠTĚ APOD.

Kryté lázně, tzv. Čapkárna, Ostrava, Sokolská; Jan Chválek; 1957–1963

– velmi razantní přestavba s kompletní obměnou pláště i interiéru

Menza ČVUT (dnes ČIRK), Praha, Jugoslávských partyzánů; František Čermák, Gustav Paul, Vladimír Hladík; 1957–1967

– devastující přestavba s převažujícím podílem demolice a úplnou změnou (resp. zvětšením) objemu

Obr. 4. *Praha-Vinohrady, Strojimport, Zdeněk Kuna, Zdeněk Stupka, Olivier Honke-Houfek, 1962–1971. Návrh na prohlášení za kulturní památku podán nezávisle dvěma subjekty v letech 2014 a 2015. Foto: Petr Vorlík, 2014.*

Obr. 5. *Praha-Dejvice, bývalá telefonní ústředna, Jindřich Malátek, Jiří Eisenreich, Václav Aulický, Jaromíra Eismanová, 1975–1982. Kvůli bezprostřední hrozbě demolice byl roku 2015 podán návrh na prohlášení stavby za kulturní památku. Komise MK ČR návrh prohlášení nedoporučila a návrh byl roku 2016 zamítnut. V roce 2017 proběhla postupná demolice areálu. Petr Vorlík, 2016.*

i vnitřní struktury 2016

Nové ředitelství Vítkovických železáren, Ostrava, Ruská; Oskar Olár, Lubomír Šlapeta; 1959–1965

– totální přestavba

Fakultní nemocnice, Praha-Motol, V Úvalu; Richard Ferdinand Podzemný, Antonín Tenzer; 1959–1972

– kompletní přestavba, uchováno pouze hmotové řešení

Vysoká škola báňská, Ostrava-Poruba, 17. listopadu; Zdeněk Strnadel; 1962–1975

– nový plášť

Fakulta stavební ČVUT, Praha-Dejvice, Thákurova; František Čermák, Gustav Paul, Jaroslav Paroubek, Jan Čejka; 1962–1983

– průběžné zásadní úpravy pláště, vstupu, interiéru

Odbavovací hala letiště Praha-Ruzyně, Aviatická; Karel Filsak, Jiří Louda, Jan Šrámek, Jaroslav Mayer, Vladimír Ustohal, Antonín Vaněk; 1963–1969

– s výjimkou detailů zábradlí a Koblasových reliéfů zničeno při generální přestavbě letiště

Motel Stop (dnes motel Golf), Praha-Motol, Plzeňská; Jindřich Pulkrábek, Alena Šrámková; 1964–1965

– razantní opravy pláště (nicméně s původním členěním a keramickým obkladem okenních parapetů) a úplná obměna interiéru

Hutní projekt Plzeň (dnes Business Centrum Bohe-

mia), Plzeň, Anglické nábřeží; František Kozák, Vladimír Belšán, Jaroslava Gloserová, Jan Zikmund, Josef Kylián; 1965–1969

– kompletní přestavba 2003–2004, uchováno pouze hmotové řešení

Dům kultury ROH (KD Sítňá), Kladno, náměstí Sítňá; Václav Hlinský, Otakar Jurenka, Jiří Náhlík; 1965–1973

– razantní opravy pláště, změna členění fasády 2006–2011

Nakladatelství Albatros, tzv. Dům dětské knihy, Praha, Národní třída; Stanislav Franz, Luděk Hanf, Jan Nováček; 1966–1969

– kompletní přestavba ? a 2016–2017, uchováno pouze hmotové řešení

Společenský dům, Kolín nad Labem, Zámecká; Radim Dejmál; 1968–1974

– razantní opravy pláště a interiéru

Aritma, Výzkumný ústav matematických strojů (dnes Shiraz Tower), Praha-Vokovice, Lužná; Miroslav Skála, Jan Mihalíček; 1969–1970

– kompletní přestavba, uchováno pouze hmotové řešení

Koupaliště, Most, Topolová; František Kameník; 1969–1974

– razantní opravy pláště a interiéru, rozsáhlá přestavba

Obchodní dům Prior, Prostějov, Dukelská brána; Ivana Vašáková, Stanislav Kubík; 1970–1973

– kompletní přestavba 2013

Obdávovací hala hlavního nádraží, Praha, Wilsonova; Josef Danda, Zdeněk Rothbauer, Alena Šrámková, Jan Bočan, Jan Šrámek; 1971–1977

– v průběhu generální přestavby (dosud probíhající) zcela zničen původní interiér

Dům bytové kultury, Praha, Budějovická; Věra Machoninová; 1971–1981

– v průběhu generální přestavby zcela zničen původní interiér

Obchodní dům Prior, Olomouc, 28. října; Jan Melichar; 1972–1982

– kompletní přestavba 2012

Kulturní dům Krakov, Praha-Bohnice, Těšínská; Jiří Čančík; 1975

– razantní opravy pláště 2013–2014

Motokov (dnes City Empiria), Praha-Krč, Na Strži; Zdeněk Kuna, Zdeněk Stupka, Olivier Honke-Houfek, Jaroslav Zdražil, Milan Valenta; 1974–1977

– demolice podnože a kompletní přestavba výškové hmoty 2000–2005

Kovo (dnes Nejvyšší kontrolní úřad), Praha-Holešovice, Jankovcova; Zdeněk Edel, Josef Matyáš, Luděk Štefek, Pavel Štech; 1974–1977

– kompletní přestavba 2000–2001, uchováno pouze hmotové řešení

Kulturní dům Cihelna, Vimperk, 1. máje; Arnošt Navrátil, Věkoslav Pardyl, Karel Fořtl; 1974–1985

– úpravy interiéru za účelem umístění supermarketu v hlavním sálu 1993, obnovení sálu 2004, původní interiér dochován pouze z malé části

Obchodní centrum Lužiny, Praha, Archeologická; Ladislav Lábus, Alena Šrámková; 1977–1991

– kompletní přestavba za účasti původních autorů; z původní materie zachován pouze hrubý skelet

Kulturní dům, Veselí nad Lužnicí, Čs. armády; Karel Prager; 1980

– razantní opravy pláště, zničení původního keramického obkladu fasády, 2012

Hotel Kupa, Praha – Jižní Město, Kupeckého; Jan Zelený, Vítězslava Rothbauerová; 1980

– kompletní přestavba 2014–2016, uchováno pouze hmotové řešení

Bazén, Ostrava, Gen. Sochora; Antonín Buchta; 1981–1987

– razantní generální oprava 2016

VÝBĚR Z PLÁNOVANÝCH ZÁSADNÍCH PŘESTAVEB

Mezinárodní a meziměstská telefonní a telegrafní ústředna, Praha-Žižkov, Olšanská; František Cubr, Josef Hrubý, Zdeněk Pokorný, Vladimír Oulík, František Štráchal; 1969–1979

– proběhly dílčí úpravy a výměna pláště; po změně majitele avizována generální přestavba nebo částečná demolice

Areál skokanských můstků, Harrachov; Jiří Špikla, Jaromír Syrovátko, Jiří Prskavec, Jan Suchánek; 1976–1982

– dlouhodobě v havarijním stavu

Centrální kulturní dům horníků, tzv. Repre, Most, náměstí Velké mostecké stávk; Mojmír Böhm, Jaroslav Zbuzek, Luboš Kos, interiéry Antonín Werner; 1972–1984

– záměr generální opravy 2018; město odmítá architektonickou soutěž

Autobusové nádraží, Kladno, Dukelských hrdinů; 70. léta?

– soutěž na nový terminál 2016; přestavba by měla být dokončena 2018

Budova Komunistické strany Československa (dnes Dům hudby), Pardubice, Sukova; Jan Třeštík; 1978–1983

– záměr generální opravy, se zateplením pláště

Kulturní dům Eden, Praha-Vršovice, Vršovická; Hana Pešková, Dalibor Pešek; 1978–1987

– dlouhodobě bez využití a údržby, nekontrolovaně chátrá a hrozí nevratný havarijní stav

Menza 17. listopadu, Praha – Pelc Tyrolka, Pátkova; Karel Prager a kol.; ?–1989

– zahájena razantní přestavba dle vítězného soutěžního návrhu 2017

Kulturní dům v Mladé Boleslavi – zpráva k památkové ochraně staveb z druhé poloviny 20. století

Potřebu památkové ochrany poválečné architektury, především 60. a 70. let, pocituje stále naléhavěji zejména odborná veřejnost. Jak podrobně ukázal předchozí příspěvek Petra Vorlíka, v Ústředním seznamu kulturních památek je produkce z této doby evidována nedostatečně, některé typologické druhy architektury zde zcela chybí (obřadní sítě, rodinné domy, sakrální a zdravotnické stavby), většina typů staveb zde postrádá adekvátní zastoupení. Nejinak tomu je i v případě typů památek, které přímo ve svém názvu nesou označení „kultura“, tedy kulturní domy nebo domy kultury, které v poválečné době získávaly velkou oblibu. Z kulturních domů jsou v České republice ve sledovaném období státem chráněny pouze tři „kulturáky“ – v Ostravě, v Ostrově a v Příbrami –, které všechny ve své podstatě reprezentují architekturu socialistického realismu 50. let 20. století. Příklady mezinárodního stylu z vrcholných 60. let a s dozvuky v následujícím desetiletí nepodléhají památkové ochraně vůbec. Dva kulturní domy sice byly chráněny, ale památkovou ochranu Ministerstvo kultury České republiky zrušilo – šlo o Palác kultury v Praze (zrušeno v roce 1991) a kulturní dům v Horní Suché (zrušeno v roce 2011). Návrh na prohlášení kulturního domu v Plzni zase nedoporučila hodnotitelská komise NPÚ, ÚOP v Plzni v roce 2011 a následně byl demolován. K několika málo pokusům o památkovou ochranu tohoto typu staveb je nutné zmínit návrh na prohlášení kulturního domu v Semilech za kulturní památku z roku 2014 (v tomto případě dosti ojediněle na žádost vlastníka – města Semily), který ovšem nedoporučila Komise pro ochranu památkového fondu vzniklého ve 2. polovině 20. století při generálním ředitelství NPÚ, s obecným odůvodněním, že i přes autentický stav zachování a při nadprůměrné dobové kvalitě „svými parametry v současnosti nedosahuje do výběrového seznamu“.¹ Aktuálně se k problematice památkové ochrany tohoto typu staveb připojuje kulturní dům v Mladé Boleslavi, zatím jen jediný navržený k prohlášení za kulturní památku dne 22. 9. 2016, se souhlasným vyjádřením regionální i specializované komise NPÚ.

Návrh na prohlášení kulturního domu v Mladé Boleslavi podpořil svým vyjádřením pro ministerstvo kultury doc. Ing. arch. Petr Vorlík, Ph.D., podle jehož slova tato stavba „(...) svou formou i umírněným měřítkem (...) křehkou a potencionálně výbušnou urbanistickou

■ Poznámky

1 Zápis Komise pro ochranu památkového fondu vzniklého ve 2. polovině 20. století Národního památkového ústavu ze dne 3. 10. 2014.